עין משפם

נר מצוה בוג א מיי׳ פ״ה מהל׳ בית

הבחירה הלי טו: הבחירה הלי טו: מד ב ג מייי פ"ג מהלי

:[מיי׳ שם הלכה יג]:

מוסף רש"י

. מאן שמעת ליה דאמר

בין האולם ולמזבח צפון.

דקתני (לקמן מג:) שחטו וקיבל במורק את דמו סמוך לוידויו מיד, אלמא בין האולם

ולמזכח לפון הוא לשחיטת קדשים דהא פר חטאת הוא (זבחים ב.). וכנגד כל

המזבח. כנגד לפונו. ולא מו

מזבח והלאה לא ללד מזרי

ולא לנד מערב, ואע"פ שהוא

בחלי חלק העורה הלפוני לה כשר הוא לשחיטת חטאת, דבעינן על ירך המובח וליכא

שם). אף בין האולם ולמזבח. שהוא מערכו של מזכח, וכלכד שיהא כחלק

לפוני של עורה, אבל מורחו של מזבח ללד שער נקנור שבו נכנסין לעורה לא מכשר אפילו

נכנסין נטורה כח ותכשר חפיכו חלק לפוני, דקילא קדושתיה דהוא מקום דריסת ישראל וכהנים, י"א אמה מקום דריסת ישראל מן השער

ולפנים וי"א אמה עוד ללד המוצח מקום של דריסת רגלי

המובח תקוט של ז. ב... הכהנים (שם). רבי מוסיף.

אף לפון שבאותן עשרים ושתים אמה של לד מזרח

שהן דריסת ישראל וכהנים

ומהו בית החליפות, האולם

עודף רוחבו על רוחב ההיכל

מעשה החרבנות הלכה

א) זבחים כ., ב) ותוספתא מנחות פ"י ה"ג], ג) מנחות מיי ה"ג], ג) מנחות לג:, ד) [לקמן מג:], כ) בס"א: חלף, ו) [דברים כו], ע"ג.],

הגהות הב"ח

(h) גמ' אפילו תימא רבי השתא רבי אדר' יוסי בר' יהודה מוסיף: (ב) שם ועל עולה עון לקט שכחה ופאה (ומעשר עני) תא"מ ונ"ב (ומעשר עני) תא"מ ונ"ב רש"י לא גרס ליה: (ג) רש"י ליה מאן שמעת כו' בין האולם למזבח קשחיט דמנן במתני' ופרו: (ד) ד"ה אף בין האולם כוי שמן המזרח ולמזכח לאו שמו צפון מזבח: (ה) ד"ה השתא רכי כו' קא אמרי וכי אפשר דרבי דמוסיף את: (1) ד"ה אנן הכי כו' נוקמיה בחלק לפוני של כל העזרה:

רבינו חנגאל מתניתין דלא כר׳ יוסי דתניא צפונה, איזהו צפון המזבח הכשר בשחיטת קדשי קדשים מקיר צפוני עד כותל עזרה צפוני כנגד כל המזבח דברי יוסי ב"ר יהודה. ר' זר בר' שמעון מוסיף . כלפי המערב אף בין האולם ולמזבח. ר' מוסיף מקצה המזבח ולחוץ כ"ב אמה, והם מקום דריסת הכהנים י"א אמה ומקום דריסת רגלי ישראל [י"א] אמה. נמצאת לר' יוסי ב"ר יהודה צפון ל״ב אמה בלבד והוא צפון ל"ב אמה בלבו ההא ארך המזבח. ולר' אלעזר ב"ר שמעון נ"ד אמה. הנה משנתנו אינה לר' יוסי ב"ר לשחיטה אלא כנגד המזבח בלבד, ומתני׳ קתני שחיטת הפר בין האולם ולמזבח. לר׳ נמי ליתה, דהא אפילו מכנגד המזבח ולחוץ, ונמצא לר' כשר בשחיטה ע"ו אמה, והוא מכותל מזרחי עד כותל ההיכל נוקמיה עו כוות וווויכל נוקמיה בכל העזרה. ואמר אלא מתני׳ ראב״ש לוקמיה בין . מזבח לכותל העזרה ולדברי הכל צפון הוא. אלא למה קרבו לשחטו קרוב להיכל, לפי שכהן גדול חלישות יש בו, אינו יכול לבוא בדם הפר מרחוק. כך לרבי אע״פ שכל העזרה כולה אע פ שכל העודה כולה כשר הוא, משום חולשה דכהן גדול קירבו. מקום בית החולפות הן ט"ו אמה בית החולפות הן ט"ו אמה שהאולם עודף מפה ומפה על ההיכל וכותליו ותאיו

גב" מאן שמעת ליה דאמר בין אולם ולמובה. קרוי לפון לשחיטת קדשי קדשים מחלי פתח ההיכל וללפון בין האולם למזבח (ג) דתנן במתני׳ ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ותגן בפרק דלקמן (דף מא:) שבמקום וידוי שחטו דקתני בא לו אלל פרו שניה וסמך שתי ידיו

כו׳ שחטו וקיבל במזרק כו׳ ד: וכנגד כל המובה כולו. שלשים ושתים אמה שכנגד המזבח בלפון קרוי לפון לשחיטת קדשי קדשים אבל שלא כנגד המובח ללד מערב וללד מורח אע"פ שהוא לפון העזרה אינו לפון לשחיטה דבעינן על ירך המובח כדכתיב (ויקרא א) ושחט אותו על ירך המובח לפונה: אף בין האולם למובח. כל חלק לפוני ללד מערב אע"פ שאינו ירך ממש אבל חלק לפוני שמן המזרח ולמובח (ד) לה (שמן מובח): רבי מוסיף. אף כל לפון העורה שבאחת עשרה אמה של מקום דריסת רגלי הכהנים עד כותל מזרחי של עזרה: אבל מן החליפות ולפנים. רוחב האולם עודף על רוחב ההיכל ט"ו אמה ללפון וכנגדו לדרום ומשך אותו עודף אינו אלא עשר אמות ממזרח ללד מערב ואותו עודף קרוי בית החליפות שהיו בהן עשרים וארבע חלונות חלון לכל משמר ששם גונזים סכינים של קודש וסכין קרוי חילוף ס בלשון ערבי ואויר שאחורי אותו עודף למערב ואויר שבין לפון כותל העודף לבין כותל העזרה קרוי לפנים מן החליפות: הכל מודים שפסול. דכיון שאין המובח נראה שם אינו קרוי ירך המזבח: לימא. דוחא רבי אלעזר ברבי שמעון היא ולא רבי: השתח ר' חדרבי יוםי מוסיף וכו'. כלומר מאי תיבעי לך פשיטא דלאו דוקא קא אמרי וכי (ס) רבי דמוסיף את לפון של לד מורח שהוא מרוחק מקדושת היכל אדרבי יוסי

גב' מאז שמעת לי' דאמר ביז האולם ולמזבח צפון רבי אלעזר ברבי שמעון היא דתניא איזהו צפון מקיר של מזכח צפוני ועד כותל העזרה וכנגר כל המזבח כולו צפון דברי ר' יוםי בר' יהודה ר' אלעזר בר"ש מוסיף אף בין האולם ולמזבח ירבי מוסיף אף מקום דריםת רגלי הכהנים ואף מקום דריםת רגלי ישראל אבל מן החליפות ולפנים הכל מודים שפסול לימא רבי אלעזר ברבי שמעון היא ולא רבי אפילו תימא רבי 🚳 ורבי השתא אדרבי יוםי ברבי יהודה מוסיף אדרבי אלעזר ברבי שמעון לא מוסיף אנן הכי קא אמרינן אי רבי היא נוקמיה בכולה עזרה אלא מאי רבי אלעזר ברבי שמעון היא ונוקמיה בין מזבח ולכותל אלא מאי אית לך למימר משום חולשא דכהן גדול לרבי נמי משום חולשא דכהן גדול: ראשו לדרום ופניו למערב: היכי משכחת לה אמר רב בעוקם את ראשו ונוקמיה להדיא אמר אביי גזירה שמא ירביץ גללים תנו רבנן יכיצד סומך הזבח עומר בצפון ופניו למערב והסומך עומד במזרח ופניו למערב ומניח שתי ידיו בין שתי קרנות של זבחי יובלבד שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח ומתודה על חמאת עון חמאת ועל אשם עון אשם ועל עולה עון לקט שבחה ופאה (כ) ומעשר עני דברי רבי יוםי הגלילי רבי עקיבא אומר יאין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה במאי קא מיפלגי אמר ר' ירמיה

להן כפרה אחרת שעונשן אמור אבל הני אין להם ריצוי ותקנה במקו' אחר:

בלאו

כשר והמקורב פסול: אנן הכי קאמרינן. כלומר הא ודאי פשיטא לן דרבי נמי אים ליה בין האולם ולמובח לפון והאי דקא אמרי מתני׳ לימא דלא כרבי הכי קשיא לן דתנא דמתניתין לים ליה דרבי דמכשיר כל לפון העזרה דאי כרבי למה לי לקרוביה לבין האולם ולמזבח נוקמיה בחלק לפוני (ו) דכל העזרה באיזה מקום שירלה: אלה מאי רבי אלעור ברבי שמעון נוקמיה בין כוחל מובה לפוני לכוחל עורה לפונים. דהה לכולי עלמה עיקר לפון דירך המובח ממש החם הוא: אלא מאי אים לך למימר. אמאי מקרב ליה כולי האי: משום חולשא דכהן. שלא יכבד עליו משוי מזרק הדם מרחוק: לרבי נמי. אע"ג דכל עורה כשירה בלפון שלה מקרב ליה ללד הפתח משום חולשא דכהן: ונוקמיה להדיא. אחוריו למובח ופניו להיכל: שמה ירבין גללים. וגנאי הוא להראות בית הריעי שלו ללד המוצח והכי שפיר טפי להיות זובו ללפון וראשו לדרום נמצא זנבו שלא כנגד המובח שאינו מושכו לצד דרום כל אורך הפר אלא שיהא מקצח גופו בין האולם ולמובח: כילד סומך. כל סמיכת קדשי קדשים: עומד בלפון. שקדשי קדשים טעונין לפון: ופניו למערב. ואחוריו למזרח: והסומך. הבעלים: עומד במורח. אחוריו למזרח: עון הטאח. אותו חטא שהוא מביא עליו: ועל עולה עון לקט שכחה ופאה. שאין להן וידוי. הכי גרסינן לה בתוספתא דמנחות (פייי) ולא גרסינן בה מעשר עני דהא יש לו וידוי וגם נתתיו ללוי 0 זה מעשר ראשון ליתום ולאלמנה זה מעשר עני (מעשר שני פייה משנה א: רבי עקיבה אומר אין עולה באה כו'. טעמא מפרש בתוספתא על מה עולה באה אם על כריתות ומיתות ב"ד הרי עונשן אמור אם על לא מעשה הרי עונשן אמור מלקות הא אין עולה באה אלא על עשה ועל לא מעשה שניתק לעשה שאין לוקין עליו: 1633

וכחליו והמסיכה וכוחליה. ההיכל במערב. גזירה שמא ישליך גללים. ת״ר כיצד סומך הזבח, עומד בצפון ופניו למערב בעוקם והסומך עומד במזרח וכר. ומתודה על חטאת עון חטאת ועל אשם עון אשם ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני דברי ר' יוסי הגלילי. ר' עקיבא אומר אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה.

הוא דמוסיף לה אבל דרבי אלעזר לית ליה אפשר לומר כן המרוחק

לשם מהום פנוי כולי האי ועוד שמא ירביך גללים ואצל המזבח גנאי הוא אבל לר׳ לוקמיה רחוק משם אלל הפתח ומכל מקום מהדר ליה דטפי הוה עדיפא לאוקמיה אצל המובח מלקרבו כל כך להיכל אלא משום חולשת דכהן גדול: רמעישר עני. לה ידענה המהי

בוקביה בין המובח ולכותל. מימה מאי קס"ד דהמקשה דקאמר

בין המזבח כולו ויש לומר דס"ד דבשלמא לר"א בר"ש כיון דעל ירך

המזבח הוי מקום ננסין וטבעות ושולחנות לא מוקמי ליה התם שאין

לימא דלא כרבי כיון דלר"א בר"ש נמי קשה נוקמיה

לא גרם ליה רש"י דאף על גב דבתוספתא דמנחות ליתא דילמא ברייתא אחריתי היא ואי משום דיש לו וידוי כדכתיב וגם נתתיו ללוי לגר וגו' מ"מ כיון דאין לו וידוי בפני עלמו אלא אגב מעשר שני כמו תרומה דאין מתודה עליה בפני עלמה כדתנן במסכת ביכורים (פ' ב' משנה ב) ומייתי לה בפרק י) (הוהב דף נב) ובמסכת מעשר שני ופ״ה משנה י) תנא וגם נתתיו לרבות את התרומה וכו׳ להכי מתודה נמי עון מעשר עני על העולה ועוד דוידוי דהתם היינו כשעשה כדין והכא

מתודה עון מעשר עני: על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה. לא ידענא אמאי לא קא חשיב כל לאוי דלא לקו עלייהו כגון לאו שבכללות ולאו שאין בו מעשה ונראה לי מדכתיב (ויקרא א) ונרצה לו משמע שיש לו תקנה ורצוי במקום אחר והיינו עשה שבידו לתקן לעשות סוכה ותפילין וכיולא בהן ואם עבר יום או יומים עולה מכפרת עליו וכן לא תעשה הניתק לעשה וכן על חייבי מיתות ועל חייבי כריתות וחייבי לאוין חמורין היתה מכפרת אלא שיש

אמה לנפון וט"ו לדרום והוא נקרא בית החליפות ששם בכותל האולם מאחוריו את סכיניהם (וסכין חילוף בלשון ערבי) הכי תנן לה במסכת מדות ואשמעינן דמאחורי האולם לאו לפון הוא לשחיטת קדשים, דכיון דלא מתחזי מובח התם לא קרינן ביה על ירך, אע"ג דמכשרינן ליה לשחיטת קדשים קלים לקדשי קדשים פסול (שם). אדרבי אלעזר ב״ר שמעון לא מוסיף. האי מוסיף דקתני אדר' יוסי קאי, אדר' אלעזר לא קאי, והא ע"כ אדר׳ אלעזר גמי אמרה למילתיה, דעל כרחך דמכשר מקום קדושה קלה לשחוט שם, מקום קדוש חמורה לא כל שכן (שם). אנן הכי קאמרינן. הל ין אומין יבן. הם דשקליה ליה מרבי, לאו משום דרבי לא מרחיר דיי האור ולמובח לשחיטת חטאת, אלא הכי קשיא לן כיון דרבי נמי מכשיר לנפון שבמזרח למה לו לשוחטו אצל האולם, לוקמיה

בלפון המזרחי סמוך לכניסתן

לעזרה דהא לאו אורח ארעא לאקרוצי להיכל (שש). אלא מאי ר"א בר"ש היא. ומשום דלא מכשר מקום דריסת ישראל וכהיכה לשחיטת מטאת ממטי ליה להחם, אכתי תקשה לך דהוה מצי לאוקמי מקיר מובח צפוני עד כוחל עזרה לפוני, דהוי לפון לדברי הכל (שם). אלא מאי אית לך למימר. עליה, משום חולשא דכחן גדול. שכל עבודות של היום עליו ותש כחו, להכי מתטינן ליה להתם לפי שהוא לריך להכנים דמו להיכל ולהזות ולא יכבד עליו משוי המורק והדם (שם). לרבי גמי. הא טעמא איכא (שם.

חום:
מאן שמעת ליה בין האולם למובח צפון. [דסומכין] נמקום ששוחטין גלפון, כדסמים למו"כ [ויקרם פרשמם ד א] וסקר ושחט
במקום שסומכין שוחטין. אלא מאי אית לך למימר משום חולשא דבהן גדול. וח"מ טקמיה בין (אולם) [כותל] למוגס נמקום
במקום שסומכין שוחטין. אלא מאי אית לך למימר משום חולשא דבה ווצאי, נחו"כ [שם פרק ד ג] מפיק ליה מקרה למקר ידו
שלחיטה. י"ל דחישיטן שמח ירבין גלנים. ובלבד שלא יהא דבר הוצאי, נחו"כ [שם פרק ד ג] מוסקן אהרן אם שהי ידיו מלמד
על ראש ולה ידו על גג ידו, וכל שכן דבר אחר שחולץ, וגמריטן נמי בחו"כ [אחרי פרשם ל ד] מוסקן אהרן אחר אחרי אהרונים שהסמיכה בשתי ידים, ודריש נמי בחו"כ פרשת ויקרא [דיבורא דמטאות פרשמה ל ג דן וסקן ידו על ראש הפר, לרבות פר יום הכפורים
לסמיכה. ועל עולה עון לקם שבחה ופיאה. שאין להם וידוי. ה"ג בקונטרס ובמוספתא [מומות פ"י ה"ד] ולא גרסינן מעשר (שני) לפי שיש לו וידוי וגם נתחיו ללוי זה מעשר ראשון לגר לימום ולאלמנה זה מעשר עני, כך פ"י בקונטרם. ואין נראה לרבינו דבכולהו
[עני] לפי שיש לו וידוי וגם נתחיו ללוי זה מעשר ראשון לגר לימום ולאלמנה זה מעשר עני, כך פ"י בקונטרם. ואין נראה לרבינו דבכולהו

בין בו משל הל להי ודדוי כדמנן במעשר שני [פ"ה מ"י] בערמי הקדש זה מעשר שני ונטע רבעי, נחמיו ללוי זה מעשר ראשון, וגם נמחיו זו מתוח ולא לה לה וידדוי כדמנן במעשר שני [פ"ה מ"י] בערמי הקדש זה מעשר שני ונטע רבעי, נחמיו ללו שיקר אלא על מעשר שני מרומה, לגד ולימום ולאלמנה זה מעשר עני ולקט ושכחה ופיאה [אע"פ ש]אין מעכבין אם הודדי לחום במשר שני, בעוד מושר שני. וועד קשה בלב, והיינו שאין להם יודדי דמושפתם, כלותר אינו לרין ואין בהם עיכובא כמו במעשר שני, ואין שפיר מעשר שני. ועוד קשה מא שיין וידדי דהכא להני דמעשר שני, המם מיירי (בודאי) שעשה כהלכה כדכמיב [דברים כו, יג] ולא עברמי ממלומוך וגוי, אבל מו מודה אלא על מה שעבר עליהם ולא עשאם כדין, ומען נמני ושם לא אכלמי באוני ממנו אללו באנינה אינו (נחלת). על כן נראה ל"י. שאין להם ודדי במושפתא דלא שיין מידי הכא, וכי מוכש היי במשר שווה אלו מומרת לומבר. יכן פירש ה"ר יוסף. עון דקש בו'. אכתי איכא טובא שניתוקם לעשה אלא בא להשמיענו שאלו ניתוקם לעשה